

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 6 luni 10 cor.
pe 3 luni 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminică pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
de un sir garmond: prima dată 14
bani; a doua oară 12 bani; a treia
oară 8 b. de fiecare publicație.

Atât abonamentele, cât și inserți-
unile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oră și comitate 222.

Scrisori acronizate nu se primesc.

Vinovații dela Aleșdi.

Când a vorbit întâia oară ca ministru în dietă despre socialiști, contele Tisza a perhorescat măsurile extraordinare împotriva lor. Se vor potoli și aceste valuri, după ce și-au făcut cursul, — asta a fost părerea sa.

Contele Tisza, bărbat de stat care vede adânc în firea lucrurilor și judecă real, se pare că de astă-dată a fost însă puțin cam optimist. Au trecut d'atunci luni de zile, fără ca valurile socialiste să se fi liniștit, ba dimpotrivă: chiar în comitatul unde — cum zic Ungurii — Tisza este stăpân autocrat, valurile socialiste au aruncat la țerm — cadavre.

Un măcel s'a provocat, cum de mult nu s'a pomenit nici chiar în Ungaria, unde geandarmii nu glumesc cu arma.

Se impune însă acum întrebarea: *cine este vinovat pentru acel măcel?* Poporul măcelărit nu. O spune această chiar «Szabadság», organ al contelui Tisza, care dând seamă despre cele petrecute la Aleșdi, scrie (în numărul dela 27 Aprilie) următoarele:

«Și iarăși se ivește momentul, că agitațiunea fără suflet și amăgirea se face sistematic printre popor și în seducerea asta sunt părtași mulți fruntași kossuthiști, întocmai ca apostolii socialiști, căci povestea mizerabilă despre libertate și împărțirea pământului este întocmai așa de crezută între socialiști ca și între nepri-cepuții valahti 48-tiști. *Păcate vechi* s'au răsbunat prin bata de sânge Duminică. *Dur și acest sânge cere răsbunare* și pedepsiți trebuie toți acela, cari prin cuvânt, faptă și seducere au dus la perire poporul».

Și mai scrie:

«Nu numai între socialiști, ci și între 48-tiști s'au găsit agitatori, cari nu pe cale dreaptă, nu prin propagarea principiilor, ci prostind poporul și făgăduind nebunii au încercat să facă adunarea dela Aleșdi cât mai imposantă».

Guvernul trebuie să cunoască pe acești sarlatani kossuthiști și așteptăm să și deschida acțiune publică încontra lor. La tot cazul se impune, ca administrația — după ce s'a constatat odată apucăturile mârșave de a seduce poporul — să pună și pe acești agitatori kossuthiști sub același regim de control: *să-i oprească a ține adunări printre Români de p'acolo!*

Cerem aceasta cu atât mai imperios, cu cât e constatat: *cei dintâi* cari au sedus poporul, cari au făgăduit pământ și câte drepturi toate, bălându-și joc de credulitatea bieților Români înapoiți în cultură, au fost *agenții kossuthiști*, caror Széll părea că le dedese în arendă comitatul Bihorului.

În același timp însă fruntașilor români toate guvernele le denegase ori-ce drept de a chema la sfat poporul, deși aceștia desigur

nici contra legilor nu erau să agile și nici nu erau să prostească poporul, ci ofereau depline garanții că totul se va petrece în ordine, că numai *luminarea* poporului o urmaresc.

Așa se vede însă, era un sistem urmărit p'o scară întinsă de a se lăsa anume ca poporul să fie împins la nesocotințe... Altfel nu ne putem explica libertatea nețărnută a kossuthiștilor de a agita poporul român din Bihor, nici toleranța ce administrația dovedea față de cele mai neauzite orgii de ale socialiștilor ovrei din Budapesta.

Eată de ce susținem mai ales acum, după versarea de sânge îngrozitoare din Aleșdi, că în primul rând *agenții administra-tivi* pot fi vinovați pentru cele petrecute. A scris-o doar chiar «Szabadság»: *agitatorii kossuthiști chemau oamenii la primărie* și acolo-i prosteau spunându-le să vină la adunare, unde va fi de față și Kossuth și lie-cărui Român i-se va da pământ ce li-se cu-vine... Cum nu era să creadă bieții oameni?

Și despre toate acestea nu aflaseră oare fibirale? Dar chiar ziarele din Gradișă spun că s'ar fi putut refina oamenii în sate, car nu lăsați să meargă a procesa la întrunire, unde în speranța că li-se da pământ, alții să ia la răspundere pe kossuthiști cari și-au bătut joc de ei.

Primul-ministru Tisza este deci dator, și în privința asta, să ia măsuri în consecință și dacă a ținut să trimită pe cosciugul sergentului de geandarm împușcat cunună cu inscripție: «Viteazului brav căzut eroi-cește pe câmpul onoarei», să erueze: oare administrația nu este și ea vinovată, și întru-cât, pentru tulburările acelea înecate în sânge? Pentru-că a se deschide acțiune publică numai în contra răniților cari vor scăpa cu viață — dar cei mai mulți ologii — din spital, ori a celor scăpați cu fuga dela întrunire, n'ar fi a face deplină justiție.

Să aducem numai un exemplu, pe cel dela *Talpoș*: Țeranii contra cărora procurorul a ridicat acuza, repede au ajuns înaintea legii. Notarul însă, contra căruia poporul a adus un pomeiuc întreg mai marilor dela comitat, stă nesupărat în slujbă. Tot așa: nici până azi nu știm să fi fost pedepsiți cei vinovați pentru sângele versat la *Șepreuș*.

Ce idei trebuie să-și facă țeranii inculti despre *dreptate* când ved asemenea lucru?... S'apoi prea se întempla des asemenea lucruri.

Avem însă ceva de zis și la adresa preo-țimei: cu cât vede că napădese mai mulți agenți kossuthiști și socialiști asupra satelor, cu atât să fie mai vigilenți. Să-i caute pe țeranii la vetrele lor; azi să luminaze pe unul, mâine pe altul. Să lupte din răspuțeri pentru stavilirea atâtor mișcări primejdioase. Să arate îndeosebi ceea-ce au pățit țeranii cari se despart de fruntașii lor firești și se iau după povețele unor străini ticăloși. Și

mai ales să nu facă în nimic *tonărășii* cu *amăgitorii* poporului. Ne pare nespus de rău că în privința asta trebuie să reprobăm purtarea părintelui din Bralca. Ce a căutat d-sa la o întrunire kossuthistă, alături de câți jidovi păcătoși toți, cari caută pricop-seală, vinează după mandat?

Monarchul în Budapesta. Regele va sosi în 2 Maiu la 8 seara în Budapesta și va rămânea probabil până la sfârșitul lunei. În timpul cât va petrece M. Sa în Budapesta, mai mulți membrii ai dinastiei vor veni de asemenea mai ales la balul de curte, ce se va da în 10 Maiu, pentru care invitațiile s'au trimis deja.

Unul ca altul.

„Alkotmány“, „Az Ujság“, „Magyar Szó“, „Hazánk“ și „F. Magyarország“, va să zică organe de ale tuturor partidelor maghiare, duc o campanie strânsă pe tema perversităților al căror erou a fost Fenyő Sándor, alias Frink Dolfi. Toate sunt de acord, că este un semn al unei înfricosate decadente nu a unui om ceea-ce a s'evirșit Fenyő, ci a întregii societăți din Budapesta, unde toți politicienii, din toate partidele, știau de ticăloșia sus amintitului ovreu, căci fusese doar pus sub acuză înainte cu doi ani pentru cele mai mârșave violări a fetelor minore și numai prin intervenții ale legii a scăpat, și prin bani. Ear d'atunci într'una tot de ticăloși s'a ținut.

Pe lângă decadentă și corupție, se mai adăoga *lașitatea* acestei pature sociale din Budapesta. „Hazánk“ dela 29 c. scrie: „L'au cunoscut mulți și multora poate că li-a fost și frică de el. Cel mai mulți l'au desconsiderat. L'au desconsiderat, pentru-că *imoralitatea sa era un secret public*. Domni mari îi strângeau mâna și toate ușile-i erau deschise... Despre victimele lui poliția conducea registrul“.

Până unde a mers îndrăzneala acestui mizerabil, mai bine se dovedeste prin faptul că după atentatul dela 23 Aprilie două zile a umblat încă în societatea deputaților kossuthiști, a cinat cu ei la „Hungaria“, ba s'a dus în audiență și la prim-ministru (acesta nu l'a primit însă). Ear până unde a ajuns decadentă în cercurile kossuthiste, mai bine se dovedește că și după această întâmplare Kossuth Ferencz a continuat să figureze ca prim-colaborator la „Egyetértés“, unde director și proprietar este Fenyő Sándor...

„Független Magyarországn“ se și miră grozav de asta și o spune, că șeful partidului kossuthist s'a înjosit la atâta din cauza celor 1000 coroane pe cari îi primea dela „Egyetértés“.

Cum se împacă asta cu cinstea? Și ce să zică lumea când vede pe Kossuth la ordinele unui Fenyő, care înainte de a ajunge director

și proprietar al ziarului „Egyetértés“, avusese aceeași calitate la „Magyar Hirlap“, foaia subvenționată a guvernelor maghiare?

Intrebarea asta o pune „Független Magyarország“.

Maș spune numitul ziar că după-ace a comis crima, Fenyő și amicii săi au alergat pela toate ziarele din Budapesta, rugându-le și *promițând*, numai să nu publice nimic despre întreaga afacere, ceea-ce unele ziare au și făcut.

Ear Franczi, Kossuth cel caraghios, abia a treia zi s'a pomenit să întrebe întreprinderea jidovească care editează ziarul „Egyetértés“: adevărat e că Fenyő e deținătorul celor mai multe acțiuni, că el are înfruntare asupra ziarului? Căci dacă e așa, el Franczi imaculatul, nu mai scrie la „Egyetértés“... Sindicatul s'a grăbit să-i răspundă că acțiunile acestui ziar sunt nu nominale, ci la purtător, că Fenyő, prin urmare, n'are să se amestece în daraverile redacției; să continue deci Măria Sa a scrie searbedele articole comandate de speculanți ca reclamă.

„Eată de ce a ajuns partidul 48-ist acolo unde se află“, — exclamă „F. M.“.

Ear noi zicem ceea ce am pus în fruntea articolului. Căci dacă așa de păcătos e Franczi, cel dela „Független Magyarország“ de ce îl mai rabdă president al partidului?

In atențiunea cetitorilor noștri.

Ne vin des, la redacție, epistole în cari abonenti de al ziarului nostru întreabă de ce nu li-se trimite ori de ce li-s'a sistat expedarea „Tribunei“.

Le atragem atenția să se adreseze direct *administrației* „Tribunei“, — căci dintre redactori nici unul n'are arstec la administrație. Li facem apoi din nou atenți, că administrația expedază ziarul *numai celor cari și-au achitat anticipativ abonamentul* ori printr-o epistolă au cerut administrației să li-se trimită indicând *când* vor plăti. De aceea celor cari nu s'au ținut de nici una din aceste norme, *li-s'a sistat trimiterea ziarului*. Repetăm că nu e vorba de neîncredere nici că s'ar refuza cuiva creditul, ci experiența

ne-a învătă că numai așa se poate ține regula administrativă. numai așa se pot înconjura neplăcerile și mai presus de toate numai așa se poate garanta existența unui ziar care se susține din abonamente.

S'apoi chiar amicilor cerem în primul rând să se potrivească normelor ce am luat, știind ori-cine, că noi pe credit nu căpătăm mărci postale ear lucrătorii trebue plătiți d'asemeni nu numai bine, dar și regulat. Dacă amicilor ziarului nu ar plăti regulat și s'ar adopta plățirea ulterioară a abonamentului, numai din fonduri s'ar putea susține ziarul. Fonduri noi n'avem însă. Și nici n'ar avea înțeles să se susțină un ziar pentru care publicul nu ar voi să plătească abonamentul.

Rugăm deci pe toți amicii „Tribunei“, nu numai să plătească regulat *nainte*, dar să îndemne pe toți cei știutori de carte a abona ziarul acesta, care a dat dovezi că n'are altă țintă de cât apărarea drepturilor naționale și luminarea poporului român.

Redacția.

Din străinătate.

Loubet la Roma.

Marți a. m. a avut loc revista militară de gală în onoarea oaspei Italiei, președintele Loubet. Regele a sosit la 10 oare între ovațiunile populațiunii pe la locul de exercițiu. Puțin după asta a sosit regina cu președintele Loubet. Mulțimea a erupt în aclamațiuni furtunoase. După aceea trupele au defilat pe dinaintea regelui și a președintelui. D. a. la orele 4 regele și președintele însoțiți de un detașament de cuirasași a făcut o tură prin oraș, cercetând locurile însemnate ale urbei eterne: forul, coloseul, statua comemorativă a regelui Victor Emanuel II., întorcându-se după 6 ore la Odiirinal. Seara a avut aci loc un prânz, la care au luat parte mai ales personajii militare. Președintele Loubet a rostit următorul toast:

„Din adâncul inimei mulțumesc Maiestății Voastre pentru bucuria ce mi-ați procurat putând admira atitudinea și precizia mișcărilor trupelor Maiestății Voastre, în sănătatea cărora ridic paharul meu. Părtruns de atâtea suveniri înălțătoare și co-

mune, permiteți îmi, Vă rog să adresez salutul cordial al armatei noastre armatei Maiestății Voastre, care eri a fost mijlocul uniunii marelui Italiei, ear azi este puternicul apărător al muncii pacifice și rodnice a poporului Maiestății Voastre.“

După aceste cuvinte calde ale președintelui, muzica a intonat imnul italian, după care regele Victor Emanuel a răspuns președintelui cu următoarele cuvinte:

„Domnule președinte! Cuvintele extraordinare de măgulitoare, pe cari d-ta ai binevoit a le adresa armatei italiene, care au avut fericirea a defila pe dinaintea D-tale, mi-au căzut cu multă plăcere la inimă, ear armata italiană le va auzi cu viață bucurie. În numele acestuia *trimit salutul cordial armatei glorioase franceze dorind, ca ambele să fie și în viitor garanța păcii și a bunăstării amânduror țărilor*.“

După asta muzica a intonat Marseleza. Seara pe *Corso Umberto Primo* a fost iluminată feerică. Străzile *Piazza Venezia* și *Piazza del Popolo* au fost împodobite cu arcuri iluminate și figuri alegorice. În fundul pieței au fost trei gobelini admirabil iluminați și atârnați între colonne înalte. Pe acești gobelini erau desemnate embleme cu inscripția: *Liberté Egalité Fraternité*. În onoarea oaspei s'a dat Marți în *Teatro Argentino* o reprezentație de gală. Teatrul a fost ticsit de public. Părechia regală, președintele Loubet, contele de Torino și ducele de Genua au sosit la teatru după 10 ore, cari au fost primiți de public cu aplauze. Orchestra a cântat *Marseleza*. Ovațiunile s'au repetat, când oaspeții au părăsit teatrul.

Marți a. m. a plecat regele *Victor Emanuel* și președintele *Loubet* însoțiți de contele de Torino, ducele de Genua, ministrul afacerilor externe *Tittoni* și *Delcassé* la Neapole, unde au sosit d. a. la orele 2-30. Între uralele nesfârșite ale populațiunii a trecut șirul trăsurilor însoțite de cuirasași și carabinieri la palatul regal de vară. După intrarea în palat, regele, președintele și ducele de Genua au eșit pe balcon, mulțumind mulțimei adunate năntea palatului pentru demonstrațiunea spontană a sentimentelor lor omagiale. După amiază a avut loc un prânz festiv, ear seara în teatrul *San Carlo* o reprezentație de gală.

La prânz președintele Loubet a pronunțat următorul toast:

DELA BAL.

Ai ochi frumoși, cum rar găsești,
De cauți o țară.
Ba lume multă am umblat...
Dar ochi c'at tîi de-am mai aflat,
Ai mei să-mi sară.

Și te cuprind cu ochii mei,
Te sorb, din prag;
Și cum te miști în tact și salti,
În suflet tainic mi-te 'nalți:
Un înger drag...

Și dacă vieța vis ar fi,
Ști ce 'i-aș cere?
Să pribegesc — de-a pururea,
Numai cu tine alături,
Uitând vin, bere...

Uitând himera vieții de azi
Și — celei de apoi...
Chiar toți să moară, de năcaz,
Că ne iubim noi, — fără haz,
Noi, numai amândoi.

Romanțic.

POSTALIONUL.

(Nicolau Lenau).

Era noaptea ca un vis,
Albe nuorele
Rătăceau pe un cer deschis
Presărat cu stele.

Printre stele se 'ntindea
Pacnic verdea vale
Zarea lunii rătăcea
Singură pe cale.

Prin tăcutul dormitor
Al naturii 'n floare
Trecea vîntul șoptitor
Numai ca o boare.

Și de a florilor miros
Sărutat pe gene
Părăiașul somnoros
Se mișca a lene.

Postalionul meu era
Nepătruns de șoapte —
Căci puternic răsuna
Cornul său prin noapte.

Patru cai sălcatici vii
Tropoteau pe cale

Prin poenile pustii
Și prin verdea vale.

Treceau plaiurile 'n sbor
Și reveneau eară,
Satele cu pacea lor
Ca un vis de vară.

În al Maiului delir
În câmp de verdeață
Se 'ntindea un cimitir
Cu sinistra-i față.

Zidul palid se lipea
Spriginit de dealuri
Crucea Domnului privea
În a vieții valuri.

Vîrul de pe capr'acum
N'o mai putea duce
Căi i-a oprit în drum
S'a uitat la cruce.

„Stau“ îmi zise întristat
„Colo-și doarme somnul —
Un tovarăș — — cu bănat
Nu-i fie la Domnul“.

„Doamne ce mai om era“ —
Zise jalnic earăș

»Sire! Aici pe acești tărâșuri ai Mării mediterane, la leagănul gîntei latine, unde dezvoltarea pacinică a intereselor Italiei și Franciei pare a fi asigurată sub paza flotelor lor, care azi în sinul neapolitan au legat o sinceră și intimă prietenie, îmi este nespuse de plăcut să ridic paharul pentru întreaga marină italiană și a-l goli întru deservită reușită a nobilei sale misiuni. Nainte de ce a-și părăsi pămîntul Italiei, unde toată suflarea a făcut reprezentantului Franciei o astfel de recepție, încât suvenirile ei timpul nu va fi capabil să le șteargă din memorie, rog pe Majestatea Voastră, rog familia regală, guvernul și poporul italian, să primească expresiunea grațitudinii mele celei mai viue și adînci».

După ultimul cuvînt al președintelui muzica a intonat imnul italian, după ale cărui ultime acorduri regele Victor Emanuel răspunde președintelui cu următoarele cuvinte:

»Domnule Președinte! În momentul, când D-ta te pregătești să părăsești Italia, îmi cade bine a-Ti spune încă odată, cât de mare bucurie a simțit poporul meu și eu în urma vizitei D-tale, întreprinse la dorința Franciei. Atunci când Italia și Franța și-au regulat raportul intereselor lor pe mediterană, au contribuit cu o nouă garanță la menținerea păcii în Europa. Salutul marinei franceze, care flotă a îmbogățit istoria cu pagini glorioase, va alla sincere și adînci resunete în inima marinei italiene. În numele marinei italiene ridic paharul meu pentru viteaza armată franceză.»

La finea toastului muzica a intonat Marseleza. Ambele discursuri a fost ascultate în picioare.

Francia.

Cassarea icoanelor și crucificelor din salele de judecatorie a dat ansă în mai multe orașe la sgomotoase demonstrațiuni și energice protestări. În *Fannes* consiliul comunal a decis, ca imaginile și simbolul restignirei scoase din salele tribunalului să fie atârinate în sala reprezentanței comunale, ear sub ele să se pună inscripția: *Aceste crucifice și imagini au fost scoase din sala tribunului*.

„Cornul nime nu-l suna
Ca al meu tovarăș“.

„Mă opresc aici mereu
Stau în drumul mare
Ca să-î cânt la soțul meu
Draga lui cântare“.

Și spre cimitir suna
C'o suflare vie
Să pătrundă vocea sa,
Cornul său, sub glie,

Ear echoul dela ton
Răspundea din vale
Parcă mortul postilon
Revenea pe cale.

Mai departe apoi ne-am dus
Cu durerea noastră,
Dar mereu am auzit
Tunetul pe coastă.

Maria Cuntan.

lului local la porunca ministrului Vallé și președintelui de consiliu Combes.

Expedițiunea germană din Africa și răscoală tribului Herero.

Din Africa sud-vestică sosesc știri alarmante. Armata maiorului *Glaserapp*, care până aci a suferit mari pierderi în urma răscoalei tribului Herero, este acum decimată de frigurile tifoide cum îi se vestește lui *Lokalanzeiger* din Berlin. În urma asta insurgenții de nou aprind și omoară. Astfel trimiterea de trupe noi în Africa îi se impune guvernului imperial german cu toată hotărîrea.

Spania și chestia Marocană.

Ministrul de externe spaniol a făcut năntea raportorului ziarului „*Morning Leader*“ declarațiunea, că convențiunea anglo-franceză garantează pe deplin drepturile Spaniei în Maroc. Pertracțiile cu guvernul francez în privința asta au început deja, dar în urma călătoriei președintelui Loubet la Roma, au fost întrerupte. *Spania nu cere, ci așteaptă propunerile Franciei și are firma credință, că Anglia va recunoaște pretențiunile Spaniei.*

Montenegro.

Declarațiunea lui Nikita. Știrile colportate de ziare străine, conform cărora în Bosnia și Herțegovina se concentrează trupe pentru ocuparea eventuală a sandșacului Novibazar, au produs în Montenegro mare agitațiune, deși cercurile datătoare de ton sunt de părerea, că o atare eventualitate este eschisă. Se afirmă, că ambasadorul rus din Cetinje, Sceglor a întrebat pe principele Niki a, ce atitudine ar observa Montenegro la cazul eventualei ocupațiuni a Novibazului. Principele a răspuns:

— *Eu nu cred în această posibilitate, însă dacă la Petersburg sunt curioși de părerea mea apoi telegrafează Țarului Nicolae, că Montenegro s'ar opune cu forța orî cărei încercări de a ocupa acest teritoriu sârbesc, și atunci fie așa cum va voi Dumnezeu și norocul celui mai viteaz.*

DIN AUSTRIA.

M. Sa la expoziția alcoolică. La 27 Aprilie M. Sa Impăratul a vizitat expoziția pentru exploatațiunea alcoolului. În secția Bucovinei M. Sa Impăratul a fost întâmpinat și salutat de Ex. Sa mareșalul țării I. Lupu, președintele consiliului cultural al țării Tudor cav. de Flondor și reprezentantul expoziției Dr. Wender, apoi au fost prezentați M. Sale exponanții prezenți d-nii Modest cav. de Grigorcea, I. Fischer și H. Weissglass. M. Sa Impăratul a vizitat apoi colecțiunile din expoziția Bucovinei și s'a exprimat în mod foarte măgulitor despre cele expuse.

Indemnuri...

Dintr'un articol primit din afară, scoatem următoarele:

În parlament predominesc Sándor Pál, Vészi József, Vászonyi, Visontai et consortes. În popor de asemenea conducătorii socialismului sunt Jidani precum: Dr. Goldner, Bokányi, Schwarz Miksa, Groszman et consortes. Acești venetici au făcut din poporul român socialist.

Unde sunt conducătorii noștri? — conducătorii adevărați ai poporului român ce lucrează și unde stau ascunși?

Cauza măcelului dela Aleșd sunt conducătorii socialiști (Jidani)

Fruntași Români! Pentru bunul D-zeu, nu lăsați scump și dulcele popor român pradă Jidanilor și fanaticilor unguri kossuthiști!

Porniți colecte de bani în folosul orfanilor rămași și a răniților măcelului din Aleșd; ca să vadă toată lumea că „pentru câte pentru toate, Românul nu-și face moarte“...

De altă parte să vedea și bietul țeran român, că nu este lapădat de cătră ai săi — conducătorii adevărați! Este ocaziune a merge din sat în sat și a explica poporului, ca să nu meargă în cârciume etc. etc.

Să nu sufere între dinșii pe jidani!

Să învețe dela Sași etc. să asculte de preoții și numai de preoții români.

Mai departe preotul să se aibă în bine cu docentele români! să nu se certe la olaltă Slăbiciunea Românului este pizma, invidia și ura, mai departe *bentura!*

Una mare și neiertată stupiditate a românului este neînțelegerea între greco-orientali și greco-catolici.

Aceasta ură cu deosebire predomină între inteligenți

O vorba ca o sută: noi românii primoloco să fim români și numai după aceea să fim greco-orientali ori greco-catolici!

În privința politicii *cu toți trebuie să pășim în activitate.* Cine este acel stupid român, care vrea să doarmă și a sta cu mâna în sin și a rămânea în pasivitate?

Deci este de recerut a păși în activitate și din acel motiv, ca poporul să vadă pe frunțași luptând pentru cauza obștească.

Telegrame.

Petersburg, 29 Aprilie. Pe semne pentru a mai îmbărbăta pe Ruși, agenția de aici a răspândit știrea că în zilele trecute Rușii ar fi scufundat vapoarele japoneze Hogomom și Nakanuvia ear Kinciuman ar fi fost aruncat în aier; cu acest prilej au căzut prinși 7 ofițeri și 120 marinari.

Chiar aici se recunoaște însă că Japonezii au trecut pe la Viciu apa Yalu.

Înaintarea Japonezilor pe uscat.

Sanghat, 29 Aprilie. După o luptă care a durat două zile, *Rușii au fost bătuti ear Japonezii*, au trecut hotarele Mandșuriei.

Londra, 29 Aprilie. Știri primite din Cifu anunță că la 25 c. Japonezii, după o scurtă luptă, au ocupat orașul Kintencieng și au pus pe fugă pe Ruși.

Tokio, 29 Aprilie. Admiratul *Hosaja raportează:* „La Yalu corăbiile noastre au îndreptat focul tunurilor îndeosebi contra țermului de nord. Rușii s'au retras lăsând în urma lor numeroși răniți. Noi n'am avut nici-o pierdere“.

Alt raport. al comandantului flotei dela delta fluviului Yalu, anunță:

Artileria rusă din fața orașului Ion-ganhi a deschis un foc violent contra vaselor noastre, dar fără rezultat. Acestea au urmat drumul lor în sus pe Yalu. La deltă s'a arătat și cavalerie, care s'a retras însă dinaintea focului tunurilor de pe corăbiile noastre.

La 26 c. un detașament de cavalerie ruscă a tras cu arma asupra bărcilor noastre cu vapor. De pe vasele noastre s'a răspuns cu tunul. Rușii s'au retras lăsând în urma lor numeroși răniți ear de pe vasele noastre mari s'a putut lucra în tihnă întru înlăturarea trecerii trupelor peste fluviu.

Boxerii amenințători.

Londra, 29 Aprilie. În urma multelor succese ale Japonezilor, Boxerii s'au pus și ei în mișcare. Ei primejdie mare că ei vor ataca pretutindeni pe europeni. Ambasada franceză, germană și engleză au întărit paza lor cu câte 300 marinari, ear cea austro-ungară cu 200.

Greutățile transportului.

Petersburg, 29 Aprilie. De mai multă vreme nu se poate face transport de trupe peste Balcal din cauza desghețului și a multelor furtune.

Japonezii au aruncat în aier podul căii ferate de lângă Kajlar.

- Dela Sinodul arhiepiscopesc.

În sinodul arhiepiscopesc din anul acesta s'au desfășurat două chestii mai importante. Una privitoare la școale, sulevată de fruntașul vieții noastre publice dr. Ioan Mihu. Dăm următoarele amănunte privitoare la această chestie.

Deputatul Dr. Ioan Mihu, pornind de la științele ziaristice cu privire la reforma, ce guvernul intenționează să introducă în învățământul public popular, după o introducere calmă și ascultată cu mult interes, face următoarea propunere de urgență:

„Enunțatele d-lui ministru de culte și instrucțiune publică Berzeviczy Albert față cu reformarea legilor XXXVIII din 1868, XVIII din 1893, care regulează deferințele școalelor și învățătorilor, cum și instrucțiunea în școalele populare peste tot, au stîrnit în credincioșii bisericești noastre întemeiate îngrijorări, drept ce sinodul aduce următorul conclud:

Îndată-ce se va prezenta proiectul de lege din chestiune, dacă va conține dispoziții vătămătoare autonomiei noastre bisericești și va îngreuna susținerea școalelor noastre confesionale, — sinodul invită pe înaltpreasfinția sa d-l arhiepiscop și metropolit, ca să combine cele de lipsă pentru preîntîmpinarea neajunsurilor, ce ar veni asupra școalelor noastre confesionale“.

P. Cosma, indicând la neresultatul reprezentățiunii făcute la locul preafănit în 1879 tot în cauza învățământului public popular (decretarea limbii maghiare ca studiu obligat în școalele nemaghiare) și arătând, că proiectele de lege destinate a fi prezentate dietei, toate au deja aprobare prealabilă din partea coroanei, și astfel atunci, când proiectul ce ne preocupă acum va fi prezentat deja dietei, reprezentățiunile nu mai pot esopera nimic, aflându-se față în față cu un fapt împlinit, — e de părere, că dacă e să combatem pericolul ce acea proiectată reformă o învalvă față cu școalele noastre confesionale, demersurile să facă deja acum, înainte de punerea sub discuție parlamentară a proiectului chestionat. Esc. Sa metropolitul împreună cu Preasfințitul episcop să întrevină deci încă acum la locurile competente, și în cas de lipsă să convoace consistoriul metropolitan în această chestiune.

Preacuvioșia Sa Dr. I. Pușcariu, exprimând dlui Mihu mulțumită, pentru-că prin propunerea sa a dat sinodului ocaziune a vorbi și a se consulta asupra unei chestiuni de așa mare însemnătate, e de credință, că ceea-ce dorește dl Cosma, în forma cum o propune, e un ce prematur. Arată cum în 1879 guvernul a chemat în anchetă și pe un specialist de al nostru în chestiuni școlare și e de părere, că Esc. Sa să fie rugat a interveni la guvern, pentru-ca și de astădată guvernul în anchetarea chestiunii să respecte și drepturile bisericești noastre.

Esc. Sa metropolitul crede, că înțelepciunea guvernului va afla calea și modalitatea de a nu vătămă prin proiectata reformă drepturile autonome ale bisericești noastre. Dacă însă nu, atunci Esc. Sa își va face datorița: va convoca consistoriul metropolitan și împreună vor combina mijloacele și pașii de lipsă.

P. Cosma deslușind de nou procedura ce se urmează cu proiectele ce au să fie prezentate dietei (aprobarea prealabilă a Coroanei, dela care Coroana nu se mai abate, dacă și-a dat-o odată), insistă pe lângă părerea exprimată mai sus.

În fine, pentru a se da propunerii stilisare în combinație cu părerile exprimate, ședința se suspendă.

După redeschiderea ședinței Dr. Mihu își cetește propunerea în stilisarea următoare:

„Enunțatele dlui ministru... (ca mai sus) sinodul aduce următorul conclud: Înaltpreasfinția Sa metropolitul este rugat, ca împreună cu Preasfințitul episcop al dieceselor Arad și Caransebeș la timp oportun să întreprindă pașii necesari la înalțul guvern pentru preîntîmpinarea neajunsurilor, ce ar veni asupra școalelor noastre confesionale prin reforma pusă în vedere a art. de lege XXXVIII din 1868, XVIII din 1897 și XVI din 1893, — avînd în cas de necesitate a convoca în această chestiune și consistoriul metropolitan“.

Sinodul primește această propunere unanim.

A doua chestie a fost privitoare la înființarea unei episcopii în Cluj, desbătută în ședința dela 22 Aprilie, despre care dăm următoarele amănunte.

1) Concluzul congresului național bisericesc din 5/18 Octombrie 1903, numărul 64, ca noua eparchie contemplată a se înființa pe teritoriul arhiepiscopesc să-și aibă reședința în Cluj, — se ia spre știre.

1) Noua eparchie ar fi a se compune, conform concluzului sinodal din 17/29 Aprilie 1892 numărul 71, din protopresbiteratele de astăzi: Abrud, Bistrița, Câmpeni, Cetatea de peat ă, Cluj, Deșiu, Lupșa, Murș-Oșorheiu, Reghin, Solnoc, Târnava, Turda și Unguraș, după-cum se specifică în raportul consistoriului arhiepiscopesc din 5 Iunie 1902 numărul 5444 Plen, înaintat în această afacere consistoriului metropolitan.

3) Fondul metropolitan al celor două eparchii creat prin legatul fericitului arhiepiscop și metropolit Andrei baron de Șaguna, dacă se vor înființa trei eparchii nouă, are să se împartă în trei părți egale, din care părți o parte compete eparchiei proiectată a se înființa pe teritoriul arhiepiscopesc; „de și episcopiei proiectată a Clujului, de drept i-ar compete jumătate din acel fond, totuși din considerațiuni de echitate, față cu celelalte două episcopii proiectate a se înființa pe teritoriul celor două diecese existente, pentru episcopia Clujului se reclamă numai a treia parte din fondul amintit“. (Adaus propus de Mitropolitul).

4) Modul proiectat de împărțire al fondurilor și fundațiunilor de astăzi ale arhiepiscopescii, se încuviințează după cum se specifică în raportul consistorial ast-fel: a) fondurile: general-administrativ, rudolfin, al bisericilor, și cel școlar, la timpul său să se împartă după cheia de $\frac{1}{2}$, așa ca $\frac{2}{3}$ să rămână proprietatea arhiepiscopescii, iar $\frac{1}{3}$ să treacă în proprietatea eparchiei nou înființată. b) la celelalte fonduri și fundațiuni eparchia nou înființată rămâne comproprietară în proporțiune de 1 la 3 ($\frac{1}{3}$) c) fondurile și fundațiunile cum și celelalte depozite, cu destinațiune specială pentru comunele bisericești ce ar aparține eparchiei nou înființate, care se administrează astăzi, sau s'ar administra în viitoriu de consistoriul arhiepiscopesc, trec în administrarea acestei eparchie nouă“.

Greva C. F. ung.

Cluj, 26 Aprilie n.

Panica grozavă ce-a paralizat curentul întreg în înaintarea comerțului al acestor zile s'a simțit grav în Cluj, unde după-cum ne scrie colaboratorul nostru s'ar întîmplat multe lucruri extraordinare. Greviștii au înscenat scandaluri, iar socialiștii au demonstrat prin un conduct grandios al cărui fine a fost săvîrșită de atacul călăreților. Iată am nuntele:

Linia atacată.

La orele cinci (24 Apr.) a sosit înștiințare telegrafică, că linia Cluj-Brașov a fost nimicită în punctul Cojocna-tunel. Direcțiune Căilor Ferate a trimis un arhitect însoțit fiind acesta de o companie de soldați din reg. 62 să restabilească ordinea. Greviștii nu s'au opus, ci în ziua următoare au tăiat firul telegrafic, cauzând prin acestea greutăți comunicațiunei.

Sosirea miliției.

La șase ore (24 Apr.) inspectorul-suprem Dasc voise să dispună de plecarea unui tren. Ideia asta fu descoperită de un individ, care cauzase mare fierbere între lucrătorii. Aceștia se adunară la gară într'un număr imens și amenințară cu moarte pe acel fochist, care ar cuteza să plece. Direcțiunea ceruse poliție, însă aceasta fiind foarte ocupată și în alte locuri nu putu să restabilească pacea. — La ordinea mareșalului Probst în aceeași noapte un pluton din reg. 62 ocupă peronul, și păzi stabilimentele atacate.

Demonstrațiuni.

Între multe demonstrațiuni înscenate de neîndestuliiți muncitori e de amintit demonstrațiunea de azi (26 Apr.) arangiată de social-democrați. — Partidul lor anume anunțase pe Duminică trecută o mare întrunire publică, care însă fu interzisă de șeful poliției. Socialiștii deci în mânia lor turbată că li-s'a luat ocaziunea de a-și arăta vandalizmul, hotărîră să vor demonstra strajnic în piața Regelui Mathia, la care poftiră pe toți „oamenii de cinste“. „Oamenii de cinste“ s'au făcut de cap, căci înscenară o bătaie al cărei trist expoeu fusese deținerea alor 18 agitatori, dintre cari unii folosiseră revolvere în luptă. — Agitațiunea aceasta a durat toată seara, căci trîndavi doreau să respicească bătaia ce-o mîncară din partea sergenților de stradă — ce (grăție gendarmilor și miliției alarmate) a întîrziat. Cu aceasta nu s'a gîtat mascarada, căci democrații vor încinge scandal și azi. Poliția întreagă, gendarmeria, 5000 de soldați sunt gata de a înfrînge zelul socialist.

Sosirea trenului.

Ieri (25 Aprilie) a sosit primul tren a milițarilor din Kornenburg la orele 10:38 a. m., condus fiind de căpitanul Bathó Endre, și de un fochist austriac. Pe locomotivă se aflau jandarmi înarmați și un oficer. În vagoane călătorii — abia două. Cu acest tren au sosit epistolele date la 20 l. c. — Tot ieri au plecat două trenuri: unul spre Budapesta p. m. la 12:5, iar celalalt spre Brașov după amiază la 3. Locomotivele fuseseră conduse de rezerviști.

Vicinalul.

Vicinalul ce susține comunicația între Cluj-Bistrița și-a suspendat sosirea în oraș pe zilele grevei de oare-ce greviștii amenințară cu dinamită pe un conductor de-al lui.

Depresiune.

Depresiunea ce s'a simțit prin greva C. F. s'a agravat prin neliniștea ce domnea în Cluj. Anume mai mulți pîn'acum necunoscuți lătiră o veste grozavă, că s'ar fi împușcat douăzeci de greviști în apropierea Clujului de un căpitan al armatei.

Iar călătorii oprîți de 6 zile la Cluj (între aceștia am remarcat mai mulți studenți din România) neîmpăcați fiind cu nedreptatea ce li-se face, au încins un formal scandal la gară, care abia la sosirea miliției își reluă starea normală.

Încetarea grevei.

Tocmai când scriem aceste știri ni-se comunică de șeful gării, că greva oficianților Clujului a încetat. Trenurile epleacă în aceeași ordine ca mai înainte.

Col.

DIN ROMÂNIA.

În senat interpellând D. Grădișteanu pe ministrul de externe asupra stărei religioase a Românilor din Macedonia, dl Brătianu a răspuns, că scopul politicii României este menținerea statului quo, iar în cadrul acestuia constată cu bucurie progresul politicii în Balcani. Ceea-ce privește apucăturile unora, cari se dau drept mijloc meschin în mâinile celor-ce ațîță sentimente dușmănoase în România macedonenă contra imperiului turc, guvernul român își va continua fără șovăire și evitînd orl-ce provocare, acțiunea sa cu firmă resoluțiune. În cât pentru România din regatul grecesc, fidelitatea și iubirea lor de lege garantează bunăvoința guvernului elin față de ei.

Interesul bisericii ortodoxe este a zădărnici ori ce încercare ce tinde la propagandă păgână printre Români și la desnaționalizarea lor.

— **Inspectia M. S. Regelui la școala de ofițeri din Dealul Spierei.** Mercuri de dimineață M. S. Regele și A. S. Regele Ferdinand au inspectat școala de ofițeri din Dealul Spierei.

M. S. regele a sosit la orele 10 dimineața însoțit de dl maior Baranga, ear A. S. R. Principele Ferdinand de către dl maior Antonescu, și au fost întâmpinați la intrare de către d-nii: Dim. A. Sturza, președintele consiliului de ministrii; general Coandă, secretarul-general al ministerului de război; general Warthiade, general Brătianu, șeful statului-major, colonelul Zottu, comandantul școlii de ofițeri; colonelul Hiotu, șeful garnizoanei; colonelii Constantinescu, Cioran, locot.-colonel Drăgotescu, ajutor al comandantului școlii de ofițeri, și un mare număr de ofițeri superiori.

În curte era înșirată compania elevilor școlii, care a dat onorurile cuvenite, ear muzica a intonat imnul regal.

S'au făcut apoi diferite exerciții cu armele, ear secția de cavalerie a executat diferite producțiuni pe cal. M. S. Regele a rămas foarte satisfăcut de toate exercițiile elevilor.

La orele 11 și jumătate, elevii școlii au trecut în clase, unde li s'au pus diferite întrebări asupra materiilor ce se predau în școală. M. S. Regele a chistionat pe mai mulți elevi și a rămas pe deplin mulțumit de răspunsurile primite.

La orele 12 și jumătate elevii au trecut în sala de mâncare unde a asistat și M. S. Regele. M. S. a rostit o cuvântare mulțumind elevilor cât și profesorilor pentru modul conștiințios cum își fac datoria.

La plecare, M. S. Regele a mulțumit dlui colonel Zottu, comandantul școlii de ofițeri, pentru modul cum conduce școala.

Inspectia s'a terminat la ora 1 d. a.

O nouă distincțiune acordată unui savant român. Cu ocazia ultimului congres medical internațional ce a avut loc anul trecut la Madrid, a fost ales un comitet însărcinat să pună bazele Societății internaționale de chirurgie. Scopul acestei societăți este de a grupa pe chirurgii din toată lumea pentru studiul exclusiv al unor chestiuni a căror soluțiune cere concursul unuia număr însemnat de oameni de știință.

Acest corp savant se compune de medicii cei mai distinși ai diferitelor țări.

D. Dr. general Demosthene a avut onoarea de a fi ales membru al acestei societăți.

D. Dr. Demosthene mai este și membru al Academiei de medicină și membru al societății de chirurgie din Paris.

Corpul medical și armata română se pot mândri de a avea în sinul lor pe unul dintre medicii cei mai capabili, care a obținut numeroase isbinde științifice în țară și în străinătate.

Finanțele Japoniei.

Dacă luăm bugetul Japoniei pe 1902—1903, găsim că veniturile ordinare budgetare au fost evaluate la 216.114.613 yen, ear veniturile extraordinare la 56.318.351 yen, total 282.432.964 yen, adică 734 milioane lei. Comparând acest buget cu populațiunea Japoniei, găsim că el e cu mult mai mic de cât bugetul României. În clasarea bugetului încă se vor vedea năzuințele Japonezilor de a păși urme moderne, separându-l în buget ordinar și extraordinar ceea-ce România n'a făcut-o nici până acum.

Baza impozitelor directe o formează în Japonia impozitul funciar cu 46.8 milioane yen, adică 20 % din totalul veniturilor ordinare.

Acest venit arată fluctuațiuni simțitoare în fiecare an, dar în termeni generali se poate zice, că produsul lui crește neîncetat. Cel mai important venit în bugetul japonez îl formează impozitul indirect pe Sako (băutură japoneză) care în 1895 a adus Statului numai 17.7, pe când în 1902—1903 venitul a fost evaluat la 63.8 milioane yen. Este interesant de studiat acest venit, care crește din an în an, fără nici o fluctuațiune în minus.

O atențiune cu totul deosebită merită și venitul ce-l trage statul japonez din bunurile și întreprinderile sale proprii. Acest venit era în 1895 numai de 15.9; în 1898, 25.7; în 1902 de 51.8 milioane yen, și ne arată năzuința laudabilă a statului japonez de a-și forma venituri care nu constituie o agravare pentru populațiune și de a-se vedea astfel mai liber în acțiunile sale.

Ca venituri extraordinare destinate numai pentru lucrări extraordinare, vom cita în primul rând acela pe care România până la dispoziția luată de guvernul liberal, le-a folosit pentru acoperirea cheltuielilor curente: escedente.

Tot la venituri extraordinare Japonezii trec și înstrăinarea averii statului, precum și indemnitatea de război dela China.

Punând indemnitatea de război ca venit extraordinar, și folosindu-l deci numai pentru lucrări extraordinare, Japonezii nu dovedesc că posed financiară eminență cu vederi largi care au procedat mai înțelepțeste decât aproape toate țările europene. Japonia n'a voit a folosi această indemnitație, pentru cheltuieli curente, deși s'ar fi putut găsi persoane care să afirme că venitul se repetase mai mulți ani și că poate fi trecut în bugetul ordinar. Guvernul japonez a voit însă să aibă din această contribuție un echivalent și a procedat într-un mod înțelepțesc.

Contribuția a fost:

În 1896	11.789.389 yen
" 1897	40.366.796 "
" 1898	46.187.071 "
" 1899	32.636.905 "
" 1900	31.240.140 "
" 1901	20.884.573 "
" 1902	8.065.856 "

Nu se poate deci în destul admira politica financiară înțeleaptă a Japonezilor. Budgetul de cheltuieli este separat — ca și bugetul de venituri — în buget ordinar și extraordinar.

Cheltuielile ordinare sunt în mărime de 177.596.965 yen (veniturile de 226.114.613 yen) iar cheltuielile extraordinare de 104.156.219 yen (veniturile extraordinare de 56.318.351 yen). Eată ce însemnează o politică înțeleaptă fiscală.

Statul japonez nu numai că nu folosește veniturile extra-ordinare pentru cheltuieli curente, dar alocă pentru lucrări extra-ordinare chiar o parte din veniturile sale ordinare. Ori, a folosi un venit ordinar pentru o cheltuială extraordinară însemnează totdeauna o economie.

Dintre cheltuielile ordinare amintim aceea pentru amortizarea datoriei: 43.5 milioane yen, pentru lista civilă 3 milioane yen, pentru ministerul de război 38.4; pentru ministerul de marină 21.3; pentru ministerul de comunicație 21 milioane yen, etc. Pentru ministerul instrucțiunii publice se cheltuiește numai 4.8 milioane yen.

Dintre cheltuielile extra-ordinare este alocată o sumă mai mare; pentru ministerul financelor: 41.5; ministerul internelor 17; ministerul de comunicație 23.4 milioane yen.

Ne apărât că cheltuielile extra-ordinare variază în sumă în fie-care an și la fie-care minister cheltuielile ordinare erau

În 1895 numai de	18.169.172 yen.
" 1896 de erau în mărime de	68.150.622 "
" 1897	115.933.717 "
" 1900	142.615.893 "

O creștere continuă a cheltuielilor ordinare și extra-ordinare se vede la ministerul de marină și război și pe urmă la ministerul de comunicație.

În comparațiune cu bugetul general de cheltuieli, cu populațiunea și chiar și cu starea economică a Japoniei, datoria ei publică nu formează o sarcină prea grea pentru buget.

În genere se poate zice, că Japonia a făcut progrese enorme în ultimii 6—8 ani pe toate domeniile. Nu-i mai puțin adevărat însă, că în acest progres se poate observa mult superficial. Îi lipsește acestui progres acea dezvoltare normală care formează adevărata bază pentru asigurarea viitorului.

Toate măsurile, tot progresul Japoniei ne face impresiunea că a fost îndreptat numai asupra unui anumit punct și în vederea unui anumit scop.

Rămâne să vedem, dacă Japonia va ști să umple lacunele și să dea dezvoltării sale cursul normal atât de necesar pentru a asigura durabilitatea întreprinderilor sale încoronate până în prezent cu mult succes.

Mișcare naționalistă în Franța.

În ziua de 20 Aprilie s'au împlinit 12 ani de când Eduard Drumont a întemeiat „La Libre Parole“, ziar naționalist, cu tendența manifestă de a combate influența jidovească în Franța.

Din acest incident directorul ziarului scrie un avântat articol, din care extragem câte-va pasaje:

„La Libre Parole“ — zice dl Drumont — a împlinit cei 12 ani de existență. Aceasta este o etate pentru un ziar. Ni-s'a prorocit la început, că nu vom trăi nici trei luni, că vom fi zdrobiți prin procese și că publicul nu pricepe cestiunea jidovească și nu se interesează de ea.

„Am trăit suntem încă în picioare și plini de ardore, ear cestiunea anti-jidovească a pătruns pretutindeni, ea formează fondul tuturor discuțiilor; o regăsim pe fiecare pagină în cărți, și în fie-care scenă în piesele de teatru.

Idea anti-jidovească era să triumfe în momentul afacerii Dreyfus, și ar fi triumfat, dacă printre generali nostri s'a fi găsit unul care să fi fost mai rezolut. Nici unul nu s'a aflat însă printre șefii nostri, care să fi răspuns la apelul Parisului, ce striga aproape unanim: Jos Jidovii!...

Prin un contrast singular, jidovul, care în raporturile vieții este atât de prevenitor și politic, dacă interesul îl îndeamnă să fie amabil; jidovul, diplomat atât de subtil, este ființa ne-sociabilă și antipolitică par excelență; el niciodată nu s'a putut ridica la noțiunea toleranței, egalității și libertății...

Din momentul, când a ajuns stăpân, jidovul nu numai că a pus piciorul pe capul Francezilor, dar s'a sforțat a schingiui pe cei învinși în toate delicatetele inimii lor, a ultragiat pe Francezii în credința lor religioasă, în atașamentul lor pentru gloria militară, care pentru descendenții unui popor războinic avea poezia amintirilor mărețe și scumpe, farmecul unui vis, care, deși poate nu se va realiza, totuși ne este dulce.

Este prin urmare inevitabil, că redeșterea națională, ce se simte încolțind pretutindenea, — fără să se poată spune esact la ce oră și în ce împrejurări, se va condensa, se va concretiza și încarna într-o mișcare anti-jidovească.

Jidovii presimt, ceea-ce li așteaptă, eată de ce guvernul, care nu există și nu se menține, decât prin ei, se sforțează a desarma Franța, a distruge toată organizațiunea noastră militară, pentru-ca străinătatea să poată interveni cu ușurință și să supună pe Francezii recalitranti sub jugul lui Israel!...

NOUȚĂȚI.

ARAID, 30 Aprilie 1904.

— **Nou deputat dietal.** Din Cluj se telegrafează, că m rele proprietar și vice-notarul comitatens al comitatului Cluj, Rónay Elemér a fost ales deputat cu program liberal.

— **Element afurisit.** Se pare că actualul ministru de interne, contele Tisza, și-a pus de gând să nu glumească cu șefii ovrei socialiști: unde poate, îi strânge rēu. Bine face.

Eri, după cum scrie „Magyar Szó“, a fost expulsat din Budapesta și din țeara întreagă Herman Rosenweig, călă de tînichigiu, care a fugit de miliție din România și după ce a colindat și prin Bucovina, de unde d'asemeni a fost expulsat, d'un an și jumătate redacta „Adevărul“, foaia socialistă din Budapesta, și, peste tot era căpetenie între socialiștii din Ungaria, fiind șeful secției românești în păcătoasa organizare.

Jupânul Rosenzweig s'a speriat rēu când a fost arestat și i-s'a adus le cunoș-

tință că va fi trimis în România. S'a rugat și el și avocatul său Dr. Polacsek Sándor, să-l lase a merge, căci se duce el, de bună voie la — *Paris!*

Capitanul orașului însă n'a luat la cunoștință că Rosenzweig este fugar militar, ci a zis că-l trimite per sup în România. Bine face. Să adune însă și pe ceilalți jidovi d'aci veniți din România și să-i trimită să-și facă întâiu serviciul militar, ear numai după aceea să înceapă activitatea de a ferici popoarele... Să înceapă însă în — *Palestina.*

— **Atașatul militar al României la Viena,** dl major Exarcu, a fost numit adjunct al principelui moștenitor în locul locotenent-colonelului Antonescu, care a fost numit la statul major. În locul d-lui Exarcu la Viena a fost numit capitanul Alexandru Sturdza, fiul ministrului președinte D. A. Sturdza.

— **Proces între savanți.** Profesorul de istorie la universitatea din Budapesta *Marczali Henrik*, a edat acum trei ani „ziarul contelui Leiningen (unul dintre cei 13 generali martiri maghiari din 48). Profesorul de istorie Dr. *Mangold Lajos* a tras într-o revistă germană din Berlin la îndoială autenticitatea acestui ziar. Din asta s'a iscat o crâncenă polemie între ambii profesori, cari au mers până într'atâta, că s'au referit reciproc și la persoana lor. În ceartă s'a amestecat și literatul și scriitorul *Tóth Béla* (strașnicul critic al lui Bokor József, cel cu plagiat „Az almfa“), calificând ca o tradare, adevărată felonie fapta lui Mangold, că a mers cu o afacere științifică năntea străinătății. La asta *Mangold* a răspuns, că o astfel de tractare n'a meritat din partea lui *Tóth Béla*, pe care l'a ajutat la edarea primului său op. În replica sa *Tóth* l'a apostrofat aspru pe *Mangold*, declarând de neadevăr ceea-ce spune acesta, că cu ajutorul lui ar fi edat primul său op istoric: din contră *Tóth Béla* a cores lucrările lui *Mangold* din punct de vedere al limbii maghiare și germane, în cari *Mangold* este boată etc... Pentru această declarațiune *Mangold* a intentat proces de presă pentru calomnie și vătămare de onoare contra lui *Tóth Béla*.

Judecătoria a constatat delictul ofensei de onoare, și a pedepsit pe *Tóth Béla*, care și năntea tribunalului a demonstrat „neștiința“ în istorie și de limbă a profesorului Dr. *Mangold*, cu 100 cor. 50 cor. spese de proces, obligându-l tot-odată și la suportarea spelor advocațiale și la publicarea sentenței.

— **O interpelațiune senzațională.** Din Londra se telegrafează: În ședința de ieri a casei de jos deputatul *Rasch* a interpellat, din ce cauza s'a permis împăratului Wilhelm inspecțiunea întăriturilor dela Gibraltar, cari au să se țină în secret din năntea ori-cărui străin. Ministrul de război *Forster* a răspuns, că pentru păstrarea acestui secret în sensul ordinilor de război regale este responsabil singur generalul comandant. În privința asta până-acum n'a sosit nici o informațiune oficioasă la ministerul de război, deși nu poate trage la îndoială discreția generalului *White*.

— **Dicționarul.** Vestitul umorist american Mark Twain nu întrelasă nici o ocaziune, care îi dă ansă la câte-o gluma succasă. Așa deună-zi a făcut o glumă și cu episcopul *Doane*, ale cărui predici le ascultă cu plăcere mai totdeauna.

— **Mr. Doane,** — zisă într-una din ultimele Dumineci după serviciul divin —, predica mi-a plăcut foarte și ca un vechiu cunoscut al meu îți gratulez. Dar să ști, că eu am acasă o carte, în care se află tot cuvântul predicii D-Tale.

— Asta nu se poate — a răspuns cam speriat episcopul.

— Ba e chiar așa! afirmă umoristul.

— Apoi bine, trimite-mi D-Ta mie cartea aceea, în care se află tot cuvântul predicii mele, să o văd și eu.

Măne-zi Mark Twain i-a trimis un *vocabular bogat*.

— **Un deputat dietal, care a uitat că este deputat.** Într'un ziar maghiar cetim următorul cas amuzant, întâmplat la ultima ședință a camerei maghiare. În parlament călă-va deputați ce-

rură cu puțin înainte ședință secretă. În urma asta deputații au rămas în sală, ear auditorul a fost silit să iasă. În momentul acesta a sosit de de curind alesul deputat al Nădlacului *Nagy Sándor*. Abia răsufând de graba mare, ca care a venit, întrebă dela un publicist-raportor, care îl era cunoscut:

— N'ai văzut rogu-Te pe Visontai?

— Ba da l-am văzut. E în sală, unde chiar în momentul acesta s'a cerut ședință secretă.

— Cum? Ședință secretă? Teringette! Și așa avea cu el o afacere urgentă. N'as putea să-i chem afară?

— Dar de ce? Mergi numai în sală, că doar D-ta ești deputat, D-ta ai intrare și la ședințele secrete.

Fața deputatului se învioră și vesel zise:

— Al dreptale. Acum mi-aduc aminte că eu sunt deputat deja.

— **Moartea unei artiste.** Alaltă-eri a avut o artistă dela teatrul popular din Pesta cu numele *Turcsányi Rusi* sfârșit foarte tragic. Voind să aprindă lampa, din nebagare de seamă și spre nefericirea ei atingându-se de ea a trântit-o a pământ, ear spirtul luând foc într-o clipă toate hainele de pe ea s'au aprins, prezentând nefericita aspectul unei autodafe înfiorătoare. Cu grele arsuri a fost transportată la clinica profesorului *Rézey*, dar cu toată îngrijirea, și tot optimismul medical, tinera și gingașă artistă n'a putut fi înăntuită. Azi dimineață între grozave dureri, inima ei plină de speranțe și de un fericit și strălucit viitor a încetat de a mai bate.

Din Aleșd ni-se scrie. *Din incidentul imormentării sergentului major Resch Mihály, pușcat cu ocaziunea turburării socialiste din loc, ministrul president contele Tisza a trimis pe mormântul nefericitului o coronă cu inscripția: „Memoriei celui-ce s'a luptat cu vitjie. — Contele Tisza.“*

— **Ce este câștigul principal?** Noroc ciudat a avut o servitoare din Paris. Săptămăna trecută a fost tras losul ei cu câștigul principal de 250.000 franci. Dar când a dat după los, nu l-a aflat nici-cări, căci l-a pierdut. Acest năcaz l-a și înștiințat direcțiunii loteriei, dar n'a ajutat nimic căci câștigul va putea ridica în sensul legilor de loterie abia după 30 ani în lipsa de bilet. De când această veste despre norocul fetei s'a răspândit în Paris, mereu este molestată de o legiune întreagă de pețitori de tot felul. În decurs de 3 zile a primit 250 de oferte de căsătorie dela *tineri și bețrani, junți și proletari, profesori, medici, advocați și învătători*. Toți aceștia sâtează, după suma aceea frumusească de bani, care nici nu este încă a biete fete. Nu în zădar este banul puterea cea mai mare pe lume.

— **Generalul glumeț.** Generalul american Nicolis își perduse în luptă un picior, o mână și un ochiu, dar cu toate acestea era om foarte glumeț. Odată sosește într'un orașel și trage la primul otel. Seara, când să se culce, vine un băiat să-l ajute la desbrăcat. După-ce băiatul îi desbrăcă hainele, generalul îi zise: „Așa băete, acum ajută-mi și ia-mi piciorul jos“. Băiatul rămase înmărmărit de mirare. „Ei! Ce e? Nu ști cum se ia piciorul jos? Uită-te la mine! Eac' așa“. Și cu aceste cuvinte generalul își luă jos piciorul de lemn. — „Așa, acum ia-mi mână jos!“ „Ah, dle, încă la nime nu i-am luat jos mână“. „Măgarule! Nimic mai ușor“. Cu aceste cuvinte își puse mâna de lemn pe masă și stîrșind cu desbrăcatul se puse în pat. De odată zise: „Măi băete, mi-se pare că am uitat să-mi iau ochiul“ de sticlă. Băiatul se spăria tot mai mult și se apropia de ușă. Generalul chiamă băiatul: „Acum poți veni să-mi iai capul“. Băiatul o tui la fugă și strigă birtășului tremurând de frică: „Dle, dle, oaspele din odaia nr. 5 trebuie să fie însuși Necuratul, căci se rupe el sigur în bucăți.“

— **Un sultan prins.** Din Aden (Arabia) vine știrea, că între triburile *mullach* și *midiardh* a fost luptă, în care sultanul din orașul asediat Illig a căzut prizonier.

— **Tămăduirea leprei.** Medicul-director al spitalului leproșilor din New-Orleans, *Dr. Dyer* este de credință, că a deslegat cu succes problema tămăduirii leprei. *Dr. Dyer* declară, că dînsul și asistenții săi au reușit în decursul celor 10 ani din urmă să obțină 10 cazuri de complectă tămăduire a înfricoșatului morbo, ear la cellalți bolnavi ameliorare, afară de cel la cari maladia era în stadiul ultim. Tratarea durează cel puțin un an și pretinde răbdare și perseverență. *Dr. Dyer* creda că dacă procedura de sanare este bine și lung timp observată, mai ales în cazuri de morbo în stadiu prim lepra este necondiționat sanabilă. Depeșă nu atinge cu nici un cuvânt în ce consistă acest tractament, întemplese el cu ajutorul unor raze, ori fără acesta.

— **Durere de stomac.** *Sgârșit de stomac, catar greu de stomac*, la boale de stomac învechite și împotriva lipsei de ape, tit, mijloc sigur. *Purgativ sigur, inerția cronică a intestinului gros, la lipsa de scaun purgativ fără dureri*, este thea întăritoare de stomac „*Centauria*“ a farmacistului *Kossuth*.

Cutia de probă 1 cor. 20 fil.

Cutia mare 2 cor. — —

În contra *tusei, catarului* (troahnă) *ragușelei, flegmei și iritațiunigătului* este de un efect eminent, *pastilele de pept „Senega.“* Prețul 1 cor. Se pot căpeta în farmacia la „*Maria Fecioară*“ a farmacistului *Kossuth Pál*, Arad, piața Boros-Béni Nr. 15.

Bibliografie.

A apărut și se află de vânzare în *librăria Petru Simion, Arad*. Propise pe: tru scris la examene. Tipar elegant și frumos litografat. Prețul 100 buc. Cor 160. Porto — 30 fil.

POȘTA REDACȚIUNEL.

Chij. Că au vrut unit „entusiaști“ să pună la cale o candidatură națională la Cojocna, e semn bun. Bine deplin era însă numai dacă și duceau la îndeplinire ideea: candidând și luptând pentru izbănda națională. Că a fost vremea scurtă, e adevărat. Lucrând însă cu zel și cu înțelepciune, e destul ș'o săptămână pentru a deștepta conștiințele amorțite! De cărcotașii neghiobi nu trebuie a se ține seamă. Când nu s'au găsit clevețitori? Cei de treabă și înțelepți merg însă năntea.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

I. S. preot, Kovesd. Cauza e că nu ați renoit abonamentul.

INSERTIUNI și RECLAME.

Dr. VAJDA BENO

medic-dentist.

203 1—

Arad, Szabadság-ter, edificiul teatrului.

Pune dinți artificiali cu desăvârșire apți pentru sfîrmarea alimentelor.

Dinți singuratici 4 cor., chiar și pe rate, plombarea dinților, senșional de eftin pe lângă garanță.

— *Tragerea fără durere a dinților 2 coroane.* —

Editor și redactor responsabil: Ioan Russu-Sîrbanu.

Mare economisire al cumpărării.

Nu este magazin, a cărui articole se pot asemăna cu acele obiecte de minune, cari se pot căpăta la magazinul devenit vestit din cauza efinității.

magazinul de concurență dela bazar

Despre ieftinătatea acestor articole, ori-cine se poate convinge din lista de mai jos:

cr.		cr.	
Cămași bărbătești netede la pept dela	—75	Legătură de dame americană	—20
Cămașe bărbăt. albă încrețită	—99	„ „ „ din temniță	—27
Cămașe bărbătești colorate	—93	Sorturi legături 130 cm. late	—45
Cămași bărbătești de mătăasă executate în mod admirabil	1-20	Mănuși de ață	—13
Guleri bărb. fason elegant	—10	Briuri de pantalică	—30
Manșete colorate și albe la 3 pärechi	—50	Ghete de pânză cu talpă dublă	—70
Ismene kopper bărbătești acum	—45	Umbrele și umbrele de ploaie	—90
„ „ „ cu broderie artistică colorată acum	—52	Corsete de mijloc	—45
Cămași bărbătești kopper de saton	—53	Tasă de cumpărare din piele. americană	—25
„ „ „ atlas	—75	Broboadă de cap spăletă	—15
„ „ „ atlas cu brd. măt.	—75	Batistă de stofă delină	—25
Cicrap de bărbat	—06	Batistă	—05
„ „ „ de pânură	—10	„ de mătăasă cu tivire lată de batist	—15
Cump. de ocaziune mătăasă fină	—30	La cumpărare de 1 duz	1-65
Cravatele de mătăasă curată vindute până acum cu 50 cr. numai	—40	Ciorapi netezi pentru copii	—04
Chiple de vară stofă și mătăasă	—18	„ „ „ patenți țesuți p. copii	—07
Cămași de femeie de pânză	—43	„ „ „ legați	—14
„ „ „ colorate	—55	Batistă de copii	—04
Corsete (camisoane de noapte	—65	Șapce de băieți și fete	—25
Fuste albe de desupt	—99	Cămași de băieți albe și colorate	—78
Fuste negre „cloth“ mătăasă	1-50	„ „ „ copii legați ampir și cu fodorii la umăr	—28
Cele mai minunate legături	—18	Haine de băieți	—90
Pantaloni de femeie albi sifon	—89	Găste semipele de copii	—40
Ciorapi femești	—12	Ghete de pele de copii	—80
		Hosentrageri de copii	—15

Cumpărări ocazionale

500 bucăți hăinuțe pentru copii cu preț de jumătate, haine de damă dela 2 fl. în sus, blouze jum. de preț, fuste de desubt, cofere de casă dela 80 cr., taște de frizeuri 70 cr., taști de mâni p. călătorie din piele americană 85 cr., trăsuri pentru băieți cu 450 fl. în sus, parapleie cu parafuzgere dela 93 cr., mai departe perii de păr, haine, dinți și perii de unghii, piepteni, săpunuri, tabachiere și portmonoe, parfumuri și creme de dinți, hosendraei, rame de fotografii, bricege, requisite de mâncat, aee de păr, legători de păr. — Clasă separată de jucării și lucrări de lux cu prețuri de 8 și 16 cruceri. — Toți cumpărătorii primesc o poză în mărime naturală după o cumpărare cât de ieftină, numai rama rama trebuie s'o plătească cu preț foarte mic.

REICH EL. Magazin de concurență la bazar.
Vis-à-vis de statua 13 martiri.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că moara mea, provăzută cu scaune conice dimpreună cu ferestrele mele cu vapor am transformat-o amăsurat cerințelor timpului, așa că acum sunt în plăcuta pozițiune a măcina și cea mai fină făină.

Recomandând deci atât moara mea, cât și ferestrele mele manat cu vapor, dimpreună cu lemnăria mea în binevoitoarea atențiune a on. public, imi iau voie tot odată a asigura pe onoratul public despre serviciu prompt și conștiințios.

ARAD, Ó-vár-tér (lângă podul de peste Murēs).

Cu stimă:

Czukur László.

163 3—3

SUCCES GARANTAT!

Birou tehnic pentru zidirea de cuptoare de impregnare
Nr. priv. m. 29.468.

HOLZNER LAJOS
fabrica de vapor pentru impregnarea de cărămizi.
LUGOS. 178

Recomand cuptoarele mele escelente pentru tot felul de cărămizi impregnate pietri fundamentale, de drumuri și de cabel etc., cari absolut nu permit pătrunderea și isvorirea apei.

Deslușiri, budget, modele precum și materiile necesare pentru experimentare trimit gratuit.

Institut propriu pentru explorarea de lut străin.

S'a dovedit de excelent!

Specialitate. Investițiune minimală!

S'a deschis cel mai mare magazin de ghete în Arad.

Increderea On. public în fabricatele noastre se întărește din ce în ce mai mult în urma principiului că la toate fabricatele noastre se poate vedea lămurit prețul stabilit și foarte mic.

30 de magazine

Ghete p. bărbați, tari p. folosire de toate zilele fl. 2-25

Ghete pentru bărbați, foarte durabile fl. 2-50

Ghete p. femei negre și colorate, f. ieftine fl. 2-25

Ghete p. femei cu bumbi negre și colorate fl. 2-75

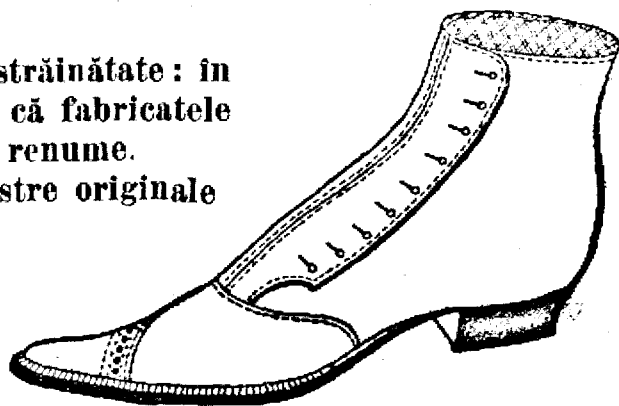
în orașe mai mari, 60 de magazine în străinătate: în Austria, Germania, Serbia etc. dovedesc, că fabricatele noastre preste tot se bucură de bun renume.

În tot locul vindem numai fabricatele noastre originale maghiare proprii.

165 8—10

Fabrica de ghete „TURUL“ ca soc. pe acțiuni în Timișoara.

Filială: ARAD, PALATUL MINORITILOR.

Mașină de cusut SINGER dela fl 30 în sus.

„ „ „ cu navă (suveică) rot. „ 45 „ „

Biciclii-Comler, model 1904 de materie engleză „ 60 „ „

Pneumatit pentru bicicie „ 3.60 fl.

Șeauă „ „ 2 — „

Pedale „ „ pärechia „ 2 — „

Lampă de acetlyen „ 1.70 „

Comandele sosite prin poștă se efectuesc punctual și grabnic.

180 4—10

Marfă neconvenabilă se primește îndărăt.

Depositul fabricei de mașini de cusut în Timișoara.

Ladányi Izso, Timișoara.

Edificiul seminarului catolic.

Serviciu prompt și solid.

Rate lunare moderate.

Noroc escelent la TÖRÖK!!

Incomparabil

priește norocul prăvăliei noastre principale. In scurt timp am plătit mai mult de 15 milioane coroane prea onorațiilor nostri clienți; numai în timpul din urmă

Cel mai mare câștig și adică:

marele premiu de **605.000** coroane numărului de los 57080

100.000 cor. câștig pr. losul 14.366	80.000 cor. câștig pr. losul 83.061
100.000 " " " " 52.528	70.000 " " " " 81.161
100.000 " " " " 94.780	70.000 " " " " 5.498
90.000 " " " " 109.780	60.000 " " " " 51.613
90.000 " " " " 83.610	60.000 " " " " 76.347
90.000 " " " " 92.787	50.000 " " " " 3.036

și afară de acesta și alte multe câștiguri mai mari.

Recomandăm deci ca să luați parte la jocul de lozuri (loteria) cel mai norocos din lume. — La loteria ce va urma sub Nr. 14 cu licența reg. ung. eară pe

110.000 lozuri vor cadea 55.000 câștiguri

și se vor trage cu totul colosala sumă de

14 milioane 459.000 coroane

182 5-8

în timp scurt de 5 luni.

Cel mai mare câștig la cel mai norocos caz va fi

1,000,000 DE COROANE

Maî departe 1 premiu 600.000, 1 premiu 400.000, 1 a 200.000, 2 a 100.000, 1 a 90.000, 2 a 80.000, 1 a 70.000, 2 a 60.000, 1 a 50.000, 1 a 40.000, 5 a 30.000, 3 a 25.000, 8 a 20.000, 8 a 15.000, 36 a 10.000 coroane și alte multe; cu totul 55.000 câștig și premii.

În suma de 14 milioane 459.000 coroane.

$\frac{1}{8}$ los ver. fl. — 75 sau 175 cor. | $\frac{1}{4}$ los ver. fl. 150 sau 3 — cor.
 $\frac{1}{2}$ " " " 3 — " 6 — " | $\frac{1}{4}$ " " " 6 — " 12 — "

Lozurile le trimitem cu rambursă sau prin trimiterea înainte a sumei. Planurile oficioase gratis. Comande pentru lozuri veritabile cerem

până în luna Maiu ziua 17 a. c.

cu atât mai mult, cu cât tragerea va fi deja la 17 și 18 Maiu c.

a se trimite cu încredere la noi

Török A. és Társa

CASĂ DE BANCĂ în BUDAPESTA.

Cea mai mare negustorie de lozuri din patrie. — Prăvăliile negustoriei noastre supreme de lozuri sunt:

Centru: Teréz-körút 46/a. Filiale: 1. Váci-körút 4/a. 2. Múzeum-körút 11/a. 2. Erzsébet-körút 54/a.

Cuponul de comandă se tae.

Banca Török és Társa, Budapesta

Rog pentru mine a se trimite reg. ung. cu planul de jos oficios.

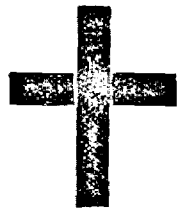
I. clasă de bilete pentru loz

Suma în coroane { Vă rog a o rambursă.
o trimiți cu mandat postal.
o dau în bilete (banenote, timbre). } ce nu convine se șterge.

Adresa corectă.

Industria de lumină de ceară St. Antonius I. NEUHOLD & Comp. Timișoara.

Str. Hunyadi, Batthányi, p. Dózsa,
colț cu statua sf. Maria.

148 22-80

Fabrică de lumină de ceară artificială.

Distinsă cu premiul statului și cu lauda personală a M. S. Regelui.

■ Fără fum și fără scurgere. ■

— Continuu lumină frumoasă. —

Comande se pot face mai simplu prin postă.

Cumpărăm ceară galbină de albine.

Telefon Nr. 622.

Recomandându-ne în atențiunea On. Public și a On. preoților cu cele mai bune lumini de ceară din patrie.

Cu toată stima:

I. NEUHOLD & Comp.

Cel mai eficient izvor de cumpărare în una din cele mai mari prăvălii de Oroloage și giuvaricale

din Arad.

1005 153-

Pentru prețuri ne mai pomenite se pot căpăta la

Deutsch Izidor,

clădnic și juvargiu

Arad, strada Templom.

(Palatul minorităților).

Oroloage de aur p. bărbați dela 18 fl. în sus

" " " dame " 12 " " "

" argint " bărbați " 5 " " "

" " " dame " 6 " " "

" oțel și nikel " 2 " " "

Wecker " 150 " " "

Oroloage cu pendulă în 1' e pe lângă aceleași prețuri. Primește și schimb obiecte de lux, cumpără pe lângă prețul cel mai înalt posibil, aur și argint călcat.

Am onoarea a aduce la cunoștință m. on. public, că

1009 41-50

am deschis

Un atelier de tapiserie și înfrumusețare.

Ani îndelungați am lucrat în ateliere de rangul întâi din Budapesta, Viena, Berlin, Brüssel și Paris, așa încât sunt în poziția plăcută de-a putea corespunde tuturor exigențelor moderne.

Primește tot felul de lucrări de brânză asta dela cele mai simple până la cele mai elegante, pe lângă prețuri moderate.

Primește eficient mobilarea de locuințe în loc și provincă. La mutări primește transportul mobilelor, precum și repararea și renovarea de mobile și mese de biliard, pe lângă prețuri eficient.

Reiner I. Gyula,

tapiser și împodobitor.